

КАК СЕБИЧНИТЕ ГОАНИ ЗАГУБИЛИ ЖЕНИТЕ СИ АВСТРАЛИЙСКА ЛЕГЕНДА

Превод от английски: Анатолий Буковски, Лина Бакалова, Надежда
Накова, 2009

chitanka.info

Било време, когато голяма суша обхванала страната. Нито капка дъжд не капвала и всички вирове и дупки в скалите пресъхнали. Племената на таралежа и емуто се чудели какво да правят, защото имали много старци и недъгави. Някои били болни, мнозина били с малки деца, така че имали големи затруднения. Те не били в състояние да се преместят надолу до реката Мъри, където щели да се чувстват добре и да намерят облекчение.

Сушата не засегнала племето на гоаната^[1], тъй като те си имали таен резервоар, от който се снабдявали с вода, достатъчна да им стигне за много години. Плачът на малките деца и неволите на старците и болните трогнали сърцата на жените на гоаните и те ходели тайно при другите племена и се стараели всякак да им помогнат и да облекчат страданията им. Един ден те поискали от мъжете си да им кажат къде е големият скален резервоар, тъй като смятали да занесат вода на болните, старците и децата на семействата на таралежа и емуто. Но себелюбивите гоани отказали и дори по-лошо, рекли на жените си:

— Понеже проявявате такъв интерес към нуждите на другите, ще ви даваме само толкова вода, колкото да утолите собствената си жажда.

Жените видели, че е безполезно да се молят на упоритите си съпрузи, но решили, въпреки многото предишни откази и обиди, които били търпели, този път да не отстъпват. Затова започнали да търсят резервоара. Те взимали своите пръчки за сладки картофи, така че мъжете им да мислят, че отиват да търсят сладки картофи и корени на растения и храсти. Но вместо това проследявали стъпките на мъжете, които ги отвеждали до планината. В подножието на планината жените загубвали всички следи от стъпки и бивали принудени да се върнат в долината, събирали малко сладки картофи и треви и се прибирали по домовете си. Те изпичали сладките картофи в горещи въглени и сядали с мъжете и децата си да ядат. Понякога, някой от гоаните ще попита своята жена, къде се е губила толкова време. Той казвал:

— Видях петънце от планинска пръст. Да не би да си ходила там?

Жената му отвързала:

— Какво си мислиш, глупчо? Нима си представяш, че ние ще търсим сладки картофи на върха на планината? Ние намираме и изравяме сладки картофи в ниското, в равнината, не по скалистите планини. Защо ми задаваш такива въпроси?

Гоанът, без да каже нищо повече, лягал да спи на своята постеля от кожа на опосум.

Една сутрин, точно когато слънцето се било издигнало над източните хребети на планините и мъжете от племето на гоаната били вече заминали да търсят храна, жените също излезли. Те се събрали да обсъдят какво да правят, за да открият тайната на резервоара. Една от тях, по-разсъдлива от другите, казала:

— Мисля, че ще бъде добре да се качим на планината и да направим миа-миа^[2] и лагер и оттам да наблюдаваме. Коя от нас ще има кураж да го направи? Нека да седнем и да помислим коя да отиде.

И те поседели мълчаливо известно време, а после една от тях се изправила. Всички погледи се насочили към нея. Била жената на вожда. Тя казала:

— Сестри мои, аз поемам отговорността. Предлагам аз да отида. Смятам, че това е мой дълг като жена на вожда. Кой от вас ще дойдат да ми помогнат с нещата от лагера?

Две млади жени станали и казали:

— Ние ще дойдем с тебе.

И те побързали да навият на руло нещата на жената на вожда и трите бързешком се отправили към планината преди вождът и другите гоани да са се върнали от лов. По средата на планинския склон имало едно място, откъдето можело да се наблюдава добре долината, виеща се в подножието, и особено мястото за лагеруване на гоаните. След като направили миа-миа, двете млади жени се върнали вкъщи, като оставили жената на вожда в планината.

Вечерта младият вожд призовал гоаните в своята миа-миа и ги попитал не е ли виждал някой жена му и не знае ли някой нещо за нейното изчезване. Всички изразили голямо съжаление и казали, че не знаят нищо, нито можели да се сетят защо тя би напуснала лагера. Те казали на вожда си, че ще направят всичко възможно, за да му помогнат да си върне жената, ако тя е била отвлечена и отведена в друга къща.

После вождът привикал тиал тиал^[3], съпругите на гоаните. Те били подробно разпитани от вожда и старейшините, но само стояли с наведени глави и нищо не казвали. Разпитващите се опитали със заплахи да ги накарат да говорят, но те само поклащали глави и мълчали. Тогава вождът на гоаните заповядал на жените да се върнат в

техните миа-миа. Когато тиал тиал били на сигурно място вкъщи, вождът казал на мъжете:

— Имам подозрение, че емутата са дошли до нашия дом, докато ние сме били на лов, и са отвлекли моята жена, за да я дадат за жена на младия си вожд. Затова утре, преди слънцето да се покаже над върха на планината, всеки, който може да воюва, да вземе със себе си по три кайка^[4], четири уадита^[5], четири панкетита^[6] и една нула-нула^[7] и ние ще навлезем в тяхната земя, за да търсим моята жена. Ако тя не е там, ще се върнем и ще навлезем в земята на таралежите. Нека тази нощ всеки да отиде в своята миа-миа и да чака вика: „Стани!“.

И така, всеки мъж гоана си отишъл право вкъщи и заспал дълбоко. Те станали рано и нахлули в страната на емуто. Веднага след като гоаните заминали, тиал тиал станали и се събрали да обмислят какво да правят. Една предложила двете млади жени, които били придружили жената на вожда да изтичат и да ѝ кажат, каква бъркотия е предизвикало нейното отсъствие. И докато вождът със своята армия напредвали в земята на емутата, смятайки, че те са хванали неговата жена и са я направили жена на младия си вожд, двете млади тиал тиал тичали към планината, за да кажат на жената на вожда какво се е случило. Тя седяла спокойно и изслушала каквото имали да ѝ казват, а после рекла:

— Дойде момента на нашето избавление. Ние бяхме дадени за жени на тези същества, които не са от нашия вид. Аз получих откровение. Днес на зазоряване бях дълбоко заспала и един Тукони^[8] влезе в миа-мията и седна до огъня да се постопли. Изведнъж се събудих и го видях настанил се удобно там. Така се изплаших, че изкрещях от ужас, а той обърна очи към мене и каза: „Не се плаши. Аз съм твой приятел и приятел на всички в беда и нещастие. Аз и моят спътник видяхме теб и другите две да идвате откъм равнината, а някои от моите братя са посещавали вашето селище и знаят всичко за вас. Вие търсите водната дупка и бяхте доведени от духа на моето племе до това място. Ти спеше. Ако ме последваш, когато дойда отново, ще ти покажа отвора на върха на тази планина.“

Когато Тукони дошъл отново, жената на вожда на гоаните станала и го последвала нагоре в планината. Като пристигнали на върха, той ѝ казал да седне и да си почине. Малкият дух се отдалечил няколко крачки и извикал нещо като „куи-и“^[9], при което като

светкавица изскочили от нищото много малки човечета. Техните тела били изрисувани с ивици от червена охра и бяла глина. С бели пера от какаду били украсени главите им, а на китките си носели гривни от същите пера.

В ръцете си те държали копията си, две стъпки дълги. Всеки носел колан от кожата на опосум около кръста си, а в този колан били въткнати по три малки бумеранга и уадита. Те заобиколили своя водач, готови да получат нарежданията му. След кратък разговор му направили път и той излязъл пред тях, тръгнал към жената на гоана и застанал до нея. Те го последвали и той се обърнал към тях:

— Чуйте ме, о, братя мои, ние бяхме назначени от невидимите същества, които са около нас — Духът на доброто, Духът на водата, Духът на храната, Духът на развлеченията, Духът на светкавиците, гръмотевиците, вятъра и бурите, а също и Духът на слънчевата светлина. Гоаните са скрили от племената, дето населяват тази страна, така нужната вода, заключена в тази планина. Те използват този дар само за себе си и отказват да го споделят със старите, болните и децата на другите племена. Нещо повече, те отказват да осигурят необходимото дори на собствените си жени. Помогнете на тази жена да освободи водата, която се крие в тази планина.

Малкият дух се обърнал към жената на вожда и я завел няколко крачки по-нататък до една дупка в скалата, подобна на басейн. Казал ѝ да надникне в нея. Тя погледнала и видяла искряща вода, прозрачна като кристал.

— Пий! — казал ѝ той и тя пила колкото ѝ душа иска.

— Сега — рекъл духът, — трябва да слезеш долу и когато стигнеш подножието на планината, ще срещнеш две млади жени. Ти трябва да им кажеш да побързат обратно към лагера и да предадат на другите, че всички те трябва да стоят в северната страна на долината, откъм границата с таралежите, и да чакат твоето идване.

И така тя отишла и сторила каквото ѝ казал малкият дух. Двете млади жени също побързали назад към лагера да предадат съобщението, а другите тиал тиал, както им било казано, застанали да чакат в северната страна на долината. През това време жената на вожда стояла в подножието на планината и чакала по-нататъшни указания. След малко Тукони застанал до нея и ѝ казал:

— О, жено, тези добри и велики духове избраха тебе да пуснеш водите, които чакат нетърпеливо да бъдат освободени от оковите, дето ги държаха заключени толкова години. Ти ще бъдеш благодетелка на племената на всички животни, птици, влечуги и насекоми. Запомни това велико събитие. Разкажи на децата си за честта, която Духът на водата ти оказа. Вземи това.

Той ѝ дал една пръчка от тревно дърво^[10] и казал:

— Когато ти дам сигнал, забий я в склона на планината и водата ще бъде освободена.

Отново изчезнал Тукони. Жената на вожда останала сама, мислейки си за всичко, което се било случило. Тя се ощипала по ръката и ударила по крака, за да се убеди, че не сънува.

— Аз съм напълно будна — казала си тя. — Какво чудно преживяване!

Тогава един глас се обадил:

— Забий пръчката в планината.

Тя допряла върха на пръчката до планинския склон и натиснала силно. Пръчката започнала да потъва все по-дълбоко и по-дълбоко, докато напълно изчезнала. Тогава гласът на Тукони казал:

— А сега, ако ти е мил животът, бягай с всички сили, към мястото, където са твоите сестри.

Тя побягнала бързо, колкото я краката държали, през долината. Когато била изминала половината път, мощен тътен, като от силен вятър, раздрал неподвижния въздух. Това било шумът на водата, изскочила от своя затвор, която гърмяла надолу из долината със скоростта на могъщ вятър.

Жената на вожда стигнала при своите тиал тиал сестри и задъхано им казала, че водата от планината ще потече надолу по долината. Едвам изрекла това и те видели да се издига прах откъм склона и водата да си пробива път през долината, като по пътя си изкоренявала и повличала огромни дървета. Те гледали с изумление как водата се втурнала покрай тях и продължила в стремежа си да се слее с реката Мъри. Когато достигнала Мъри, тя се успокоила и се превърнала в плавно течаща река. Тиал тиал дошли до нейния бряг и седнали в сянката на дърветата, гледайки децата си как играят и се плискат из водата.

На следващия ден гоаните се върнали и докато вървели към лагера с учудване забелязали, че една река ги дели от жените и децата им. Те били силно разтревожени. Вождът им извикал на жените отвъд реката и попитал откъде се е взел този течащ поток вода. Отговорил му познатият глас на жена му:

— От скалната дупка, която ти и гоаните пазехте в тайна от нас и другите племена и използвахте само за себе си. Но аз, о вожде, твоята жена, открих тайната ви и пуснах водата, този велик дар и благодат, която принадлежи на всички същества. Така че ние, които бяхме ваши съпруги, решихме, че повече няма да ви принадлежим. Отсега нататък домът ни ще бъде сред дърветата. И ние не желаем и няма да бъдем ваши жени.

Така че това отделяне станало заради егоизма на гоаните и оттогава тиал тиал отказват да бъдат съпруги на гоаните. За да запазят спомена за онова толкова отдавнашно събитие на освобождаването на водата, те правят домовете си в клоните на евкалиптовите^[11] дървета и строят гнездата си от кал или глина, оформени като планината, където се е пазела водата. И в тези малки домове с форма на планина те снасят яйцата си и когато те се излюпят и малките птичета излязат да видят светлината и дома, майката на птичи език им разказва за онова далечно време, когато е била в беда, търсейки вода, за да утоли жаждата си, и как едно малко човече ѝ е помогнало в търсенето и ѝ е показало къде да намери водата, и затова племето им при всяко поколение трябва да има дом, който да напомня за онова време, и да отглежда децата си в него.

Що се отнася до гоаните, поради лошия си характер и затова, че са ограбвали други, подложени на трудности, изпитания и опасност от преследване, те били осъдени не само да носят върху телата си белезите, получени като наказание за своите злодеяния, но и да понесат много по-тежко наказание заради егоизма си спрямо всички около тях, и по-специално спрямо своите съпруги, тиал тиал — това е загубата на най-голямата им гордост — чудната скална дупка с неизчерпаем запас от бистра и освежаваща вода. Нещо повече, тяхното строго пазено съкровище се превърнало в огромно препятствие, което ги разделило завинаги от техните съпруги и деца. И те се скитат горестно по всички краища на Австралия, и в определени сезони на годината изкопават дупка в земята и се заравят в нея, и плачат през

тъмните, студени зимни нощи, докато изпаднат в дълбок сън, който продължава, докато пролетта ги събуди, за да поемат отново бремето на живота си. И за да отмъстят за загубата на съпругите си, те ограбват яйцата от гнездата на тиаля тиаля, мислейки, че като изядат яйцата, ще могат да сложат край на съществуването на бившите си жени.

Рисунка върху кора от австралийски абориген (Native Tribes of the Northern Territory of Australia. London: Macmillan & Co., 1914)

[1] Гоана (goanna) — Австралийски Монитор гуцер от семейството Варани (Varanus), едни от главните участници в митологията на австралийските аборигени. Най-големите (Varanus giganteus) достигат над два метра дължина. — Б.пр. ↑

[2] Миа-миа (mia-mia) — грубо направена колиба от клони, покрита с дървесни кори, листа или трева, най-често използвана за временен заслон на аборигените. — Б.пр. ↑

[3] Тиал тиал (teal teal) — малки патици; teal (англ.) — вид патица, зимно бърне, примкар (*Anas crecca*). — Б.пр. ↑

[4] Кайк (kaike) — тръстиково копие, оръжие на австралийските аборигени. — Б.пр. ↑

[5] Уади (waddie, waddy) — аборигенско оръжие, направено от част от стеблото и корена на известен вид многостеблен евкалипт. — Б.пр. ↑

[6] Панкети (rankety) — бумеранг, оръжие на австралийските аборигени. — Б.пр. ↑

[7] Нула-нула (nulla-nulla) — аборигенска бойна тояга. — Б.пр. ↑

[8] Тукони (Tuckonie) — малки човечета, които живеят в гъстите гори; аборигените вярват, че те посещават техния бивак и знаят всичко за тях. — Б.пр. ↑

[9] Куи-и (Cooe!) — вик за поздрав или при търсене, използван в австралийската пустош; мярка за разстояние, докдето може да се чуе този вик. — Б.пр. ↑

[10] Тревно дърво (*Xanthorrhoea*) — австралийско растение, с късо стебло (10 см) и корона от прави, тънки и дълги листа, подобни на копия, които достигат до 1,5 м. — Б.пр. ↑

[11] Евкалипт (*Eucalyptus*) вечнозелени дървета и храсти от семейство миртови. Съществуват около 500 вида, предимно в Австралия и Нова Гвинея. *Gum tree* е общо наименование за дърветата и храстите с гладка кора, вкл. евкалиптовите. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.